

Waterpad Wandelroute

*Een wandeling langs beken, kanalen,
havens en stadsvijvers.*

Beste wandelaar,

Water is een wezenlijk onderdeel van de identiteit van Almelo. De stad is in de 11e eeuw ontstaan op een kruispunt van land- en waterwegen. Vanaf het begin van het ontstaan van de stad is Almelo een levendig handelscentrum met schippers, vissers, boeren en ambachtslieden. Dankzij de ligging op een kruispunt van land- en waterwegen heeft de stad zich kunnen ontwikkelen tot een bloeiende textielstad met hoogstaande ondernemers.

Almelo heeft in het verleden ook regelmatig last gehad van overstromingen. De laatste en tevens meest memorabele keer was in 1946. In de avond van 4 februari 1946 brak de noordelijke dijk van de Weezebeek tussen de Maardijk en de Windmolenbroeksweg door. Het had in de voorafgaande periode dusdanig veel en hevig geregend dat het waterpeil extreem hoog stond. In totaal kwam 2713 hectare onder water te staan en de totale schade werd geschat op ongeveer 400.000 gulden.

Sinds 1946 is hard gewerkt aan het verbeteren van de afwateringsystemen in en om Almelo zodat watersnoden tot het verleden zijn gaan behoren. Tegenwoordig kunnen we daarom vooral genieten van het water en het bijbehorende groen dat nog altijd tot in de binnenstad reikt.

Met Almelse groet,

Het team van Almelo Promotie

**ALTIJD
WAT TE
DOEN!**

Bibliotheek/VVV Het Baken

De architect heeft geprobeerd om met dit speelse gebouw tegenwicht te geven aan het strenge ontwerp van het voormalige Stadhuis, dat er schuin tegenover staat. Het gebouw heeft twee delen. De grootste ruimte van het gebouw ligt als een vissenlichaam langs Het Baken. Het is een langgerekt strak gedeelte dat de kromming van de staart volgt. Een kleinere ruimte ligt als een zwierige vissenstaart langs de Touwbaan. De kopgevel van het gebouw is voor een groot deel uit ultramarijn blauw glas opgetrokken net zoals de noordelijke kopgevel. De dakopbouw is van zink. De VVV bevindt zich in de bibliotheek, direct bij binnenkomst rechts. De bibliotheek is het start- en eindpunt van alle wandelroutes uit deze serie.

2

Stadsvijver

Op deze plek stond ooit de textielfabriek van Van Heek Scholco, dat was ontstaan uit de 'Katoenmaatschappij voorheen Gebroeders Scholten & Compagnie N.V.'. In de jaren '70 kwam de textielindustrie in Almelo in zwaar weer terecht, de een na de andere fabriek moest de poorten sluiten. Van Heek Scholco was geen uitzondering. De fabriek werd gesloten, de fabrieksgebouwen ontmanteld en uiteindelijk in 1989 gesloopt. Alleen de fabriekspijp en de portiersloge mochten blijven staan als herinnering aan een belangrijk stuk Almelse textielhistorie. Er werd een stadsvijver om het pand gecreëerd die tegenwoordig weer onderdeel uitmaakt van het kanaal dat tot in de binnenstad van Almelo reikt. In het pand is nu Grieks restaurant Kreta gevestigd.

3

Oude haven/Water terug in de binnenstad

Lange tijd is dit deel van het kanaal gedempt geweest, toen het zijn transportfunctie had verloren. In een hernieuwde waardering voor het water is dit deel van kanaal voor het stadhuis de eerste fase in de plannen om het water weer door te laten lopen tot het Marktplaatsplein. Het water loopt vanaf 2019 door de Rosa Luxemburgstraat naar een nieuw aangelegde havenkom. Hiermee zal de situatie van voor 1965 min of meer in ere hersteld worden.

4

Jachthaven/Centrumhaven

Op de plek waar het kanaal Almelo-Nordhorn en het Overijssels Kanaal samenkomen, ligt de jachthaven Almelo Centrum. Vroeger liep het Overijssels kanaal door tot in het échte stadscentrum van Almelo. Nu zijn er plannen die havenkom te herstellen. Iedere zomer is de haven het middelpunt van een evenement dat duizenden bezoekers trekt. Jarenlang stond dit evenement bekend als de Almelse Havendagen, maar sinds 2016 is het omgedoopt tot Almel'eau.

5

Overijssels Kanaal

Rond 1850 werd de Overijsselsche Kanalisatie Maatschappij (O.K.M.) opgericht. De maatschappij kreeg het recht om een aantal kanalen te graven in Overijssel. Het Overijssels Kanaal, van Zwolle via Lemelerveld en Vroomshoop naar Almelo, werd in 1855 de eerste klus van de O.K.M. Beide oevers van dit kanaal worden in Almelo door de Eilandsbrug met elkaar verbonden. Bij deze beweegbare brug uit 1952, een zogenaamde hefbrug, kan het brugdek horizontaal omhoog worden gehesen om schepen door te laten.

6

Kanaal Almelo-Nordhorn

Het kanaal Almelo-Nordhorn verbindt Almelo via het water met de Duitse stad Nordhorn. Het kanaal wordt al geruime tijd niet meer als scheepvaartroute gebruikt. Alleen aan Duitse zijde is het kanaal voor kleine boten nog bevaarbaar. Eind 1884 maakten ruim tweehonderd polderjongens, veelal van buiten Twente, een begin met dit kanaal. Na 20 jaar was het 37 km lange kanaal gereed, geheel met de schop gegraven. Via het kanaal konden turf en kolen per schip vervoerd worden. Tot drukke scheepvaart kwam het echter niet, omdat toen het kanaal eindelijk af was, de schepen te groot waren voor het ondiepe water. Het laatste turfschip voer in 1960 door het kanaal. Sinds de sluiting heeft het kanaal zich tot natuurgebied ontwikkeld, waar je vele soorten bloemen, vissen en vogels vindt. De laatste jaren zijn er ideeën om het kanaal geschikt te maken voor recreatievaart.

Indië-terrein

Waar vroeger katoen werd gemaakt en verscheept naar Indië, ontwikkelt zich een levendig en eigentijds woon-, werk- en leefgebied. Op het 23 hectare grote terrein is straks plek voor ruim 600 woningen. Het voormalige terrein van Koninklijke Ten Cate is al honderden jaren bekend onder de naam Indië. De naam dateert uit de tijd dat het in Almelo geproduceerde textiel geëxporteerd werd naar Indonesië om daar te laten batikken. Inspiratiebron voor de nieuwbouwplannen zijn de historische fabrieksgebouwen, de monumentale eiken en de ligging aan de kanalen. Er komen drie nieuwe waterbekkens waar gewoond, gewerkt en gerecreëerd kan worden. De Watertoren wordt getransformeerd tot restaurant en in de voormalige Weverij is een Kunsthal gepland. Een lange voetgangersbrug koppelt Indië in de toekomst met de jachthaven, het station en de binnenstad.

www.indie.nl

Zicht op de kerk

De zijstraten langs het kanaal bieden een prachtige blik op de toren van de St. Georgiusbasiliek, die in de stad vaak 'de Sjors'-kerk wordt genoemd.

Vriezebrug & Brugwachterswoning

De Vriezebrug is in 1933 gebouwd ter vervanging van een oude ophaalbrug uit ca. 1889. Deze bestond uit twee betonnen landhoofden, die waren bekleed met metselwerk. Aan de kant van de stad zit nog de oude machinekamer met het bewegingswerk. In 2009 werd het verouderde brugdek vervangen en in 2011 kreeg de brug dankzij de Stichting Stadsherstel Almelo een smeedijzeren naamplaat. De bijbehorende brugwachterswoning, op de hoek van de Ootmarsumsestraat en de Sluiskade Zuidzijde, is gebouwd in 1889. Aan de zijkant van het pand hangt een plaquette ter nagedachtenis aan twee Canadese soldaten die omkwamen op de brug tijdens de bevrijding van Almelo in 1945.

Sportpark

Al sinds 1919 is er op deze locatie een zwembad. Het werd ooit opgericht onder de naam "Vereeniging het Sportpark met Bad- en Zweminrichting" en was destijds een buitenzwembad met houten vlonders.

In de jaren '60 werden plannen gemaakt voor de bouw van een modern zwembadcomplex met een binnen en een buitenbad. Het overdekte zwembad werd in 1970 opgeleverd en toegevoegd aan het Sportparkcomplex. Op het terrein zijn naast het zwembad tegenwoordig ook een sporthal, een vestiging van de middelbare scholengemeenschap O.S.G. Erasmus en de korfbalvereniging A.K.C gevestigd.

11

Banisgemaal

Om het laag gelegen Almelo voldoende droog te houden werd in 1959 het Banisgemaal gebouwd. Nu wordt het gemaal nog 1 à 2 keer per jaar ingezet bij hoogwatersituaties. Het kanaal Almelo- Nordhorn heeft hier geen open verbinding meer met de stad. Zo werd het mogelijk het water, dat via de Loolee naar Almelo kwam, om de stad heen te leiden en via het Lateraalkanaal naar het noorden af te voeren. Zo houden Almeloërs droge voeten.

12

Loolee

De brede Loolee is een gekanaliseerde beek, die het water van vele kleinere beken ontvangt. Via deze waterloop wordt het gezuiverde afvalwater uit de Twentse steden afgevoerd. Het vogeleiland in de Loolee dankt zijn naam aan een knalblauw ijsvogeltje, dat hier regelmatig te zien is.

13

Banksteen

Op de oevers van de Loolee tegenover het vogeleiland staat de 'banksteen'. Dit is het winnende ontwerp van een prijsvraag voor jong talent uit 2007, uitgeschreven onder studenten van het Deltion College in Zwolle.

14

Gravenallee

Vanuit Huize Almelo kijk je diep de Gravenallee in. Deze historische jachtlaan is 3,5 kilometer lang en eindigt bij het Kanaal Almelo- Nordhorn. Huize Almelo werd begin dertiende eeuw gebouwd en onderging afgelopen eeuwen regelmatig een metamorfose. Het terrein is privé-eigendom van de familie Van Rechteren Limpurg en niet toegankelijk. Maar een blik op het kasteel is gratis en meer dan de moeite waard.

15

Huize Castello

Aan het einde van een eikenlaan in het verlengde van de Gravenallee staat Huize Castello, dat eind 19e eeuw door de graaf van Rechteren werd gebouwd voor zijn moeder. Het huis is gebouwd in een eclectische bouwstijl met Hollandse neo-renaissancistische en chaletstijl elementen. Later wordt het vele jaren gebruikt als onderkomen voor een school voor decoratieve vormgeving en tegenwoordig is het een kantoorpand.

16

Rogmanspark

Dit stadspark grenst aan de Gravenallee en is vernoemd naar P.M. Rogmans, rentmeester van Huize Almelo. Het park ligt op een voor Almelo historische locatie. In dit gebied waren vroeger de bleekvelden, een waterrijk gebied waar textiel op natuurlijke wijze werd gebleekt. Het park heeft een ruime vijver waar eenden, zwanen en ganzen hun thuis hebben. De vijver heeft tevens een grote fontein. Aangrenzend aan het park vind je een hertenkamp.

17

Hagenpark

Prachtige hoge bomen sieren het Hagenpark, dat eind jaren '80 werd aangelegd. De Aa stroomt langs het park, dat vroeger de tuin was van het Elisabeth Ziekenhuis. Het kunstwerk van witte baksteen aan het water dateert uit 1991 en is ontworpen door Frank Sciarone. De sculptuur verwijst naar de bedrijvigheid in Almelo, die van oorsprong veel relatie met water had. De sculptuur, liggend in het gras, benadrukt het park als oase van rust.

18

Rivier de Aa

Het op hogere zandgrond gelegen Almelo ontstond in de middeleeuwen op de plek waar een landweg en de beek de Aa elkaar kruisten. De nederzetting werd omsloten door moerassen. Almelo was een levendig handelscentrum met kooplui, schippers, vissers, boeren en ambachtslieden. Het water in de stad bestond uit een stelsel van waterlopen, kolken en bleken. Veel waterlopen zijn in de loop der tijd gedempt. De Aa is als enige nog aanwezig in de binnenstad. Het Theaterhotel Almelo is letterlijk over het riviertje de Aa gebouwd.

www.theaterhotel.nl

19

Grotestraat

De Grotestraat is dé winkelstraat van Almelo, een lange straat van noord naar zuid. In de grote herenhuizen woonden vroeger textielhandelaren. Vergeet vooral niet naar boven te kijken; de straat kent veel mooie gevels. Van neoclassicistisch tot Jugendstil en Amsterdamse schoolstijl.

20

Schokland

Proeflokaal België aan het Schokland, met zijn verlaagde terras aan het water, is een prachtige plek om op een mooie dag te genieten van een drankje. Echte waterratten kunnen hier een kano huren en de Aa vanaf het water ervaren. Aan de overzijde van het terras staat het beeld van Koperen Ko, een Almelo-se straatmuzikant, dat kunstenaar Marja van Elsberg ontwierp.

www.proeflokaalbelgie.nl

21

Stadsmuseum

Dit museum is gevestigd in het Rectorshuis en de daarachter gelegen vroegere Latijnse school. Het gebouw heeft een lange geschiedenis. In 1634 werd het pand gebouwd als woonhuis voor de richter van Almelo. Nadien werd er de Franse school in ondergebracht, die vanaf 1783 verder ging als Latijnse school. Het pand blijft tot 1826 eigendom van Huize Almelo. In dat jaar wordt het door de gemeente Almelo aangekocht. Het pand huisvest tegenwoordig het Stadsmuseum dat wordt beheerd door de Stichting Museum voor Heemkunde Almelo. Hier kun je niet alleen veel over de plaatselijke historie zien en horen, er vinden ook steeds wisselende tentoonstellingen plaats.

Openingstijden: Dinsdag t/m zaterdag van 13.00 - 17.00 uur.

Bergbezinkbassin Tuinstraat

Op een bijna verscholen plekje midden in de binnenstad vind je twaalf moderne woningen langs het water. De rode bakstenen woningen hebben geen tuin, maar een dakterras bij het water. Ze zijn gebouwd op een bergbezinkbassin. Dat is een grote betonnen bak die dient als extra opslagmogelijkheid in de riolering zodat bij hevige regenbuien de overstort van vuil rioolwater in de Aa aanzienlijk wordt beperkt. Het nieuwbouwproject van architect Paul van der Jeugd uit Enschede won de Woonprijs Twente 2006. De jury prees het ontwerp als een voorbeeld van meervoudig grondgebruik in binnensteden; woningbouw, wandelpad én bergbezinkbassin gecombineerd in één plan.

Mans Kapbaarg Mozaïek

Dit stripverhaal in mozaïek verbeeldt de geschiedenis van Mans Kapbaarg. Die door dienstplicht in leger van Napoleon terecht kwam en deelnam aan veldtochten van de Fransen naar Spanje en Rusland en de slag bij Waterloo. Toen hij terugkeerde naar Almelo viel de het normale leven hem zwaar en zocht hij zijn heil in de kroeg. Daar vertelde hij honderduit over zijn avonturen met Napoleon, op voorwaarde dat zijn glas gevuld bleef en zijn tabakspijp bleef roken. In de loop van de jaren dikte hij zijn verhalen steeds verder aan, zodat er van de werkelijkheid weinig overbleef. Maar hij vermaakte de mensen en groeide uit tot een groot verteller. Hoewel hij ook wel 'den grootsten leugenbuul van Twente' genoemd, staat hij symbool voor de belangrijke Twentse traditie van de 'vertellers-an-den-heerd'. Het mozaïek is tot stand gekomen op initiatief van de Stichting Stadsherstel Almelo en uitgevoerd door leerlingen toegepaste vormgeving van het ROC Oost Nederland onder leiding van docent Ineke Pezie. Ze deden negen jaar over het mozaïek, dat bestaat uit vele kunstwerken op zich. Het werk is in 2014 gerestaureerd.

24

Verdiept spoor

238 treinen razen dagelijks over dit spoor. De meeste treinen van Zwolle naar Enschede en terug. Maar ook van en naar Amsterdam en Berlijn. In 2009 is een deel van de spoorlijn, over de lengte van ruim één kilometer, verdiept aangelegd. Het verdiepte spoor maakt Almelo verkeersveiliger. Onder de verdiepte bak door stroomt via een sifon het water van de Almelse Aa. De hoge paarse brug over het verdiepte spoor is onderdeel van de Fietssnelweg F35, een 'snelle' fietsroute tussen verschillende Twentse steden.

25

Turkse Moskee

De Yunus Emre-moskee is van de oudste moskeeën van Nederland en is vernoemd naar een Turks dichter en mysticus uit de late middeleeuwen. De moskee werd in 1974 gebouwd en werd mede gefinancierd door de gemeente en textielbedrijf Ten Cate. Het textielbedrijf had destijds veel Turkse werknemers in dienst, die gebruik maakten van de moskee. Het gebouw wordt ook wel de 'Witte Moskee' genoemd en biedt na een verbouwing in 1989 plaats aan ongeveer duizend gelovigen. Er zijn inmiddels vergoederde plannen voor de bouw van een grotere moskee op het braakliggende terrein tussen het spoor en de huidige moskee.

26

Beeklustpark

Het Beeklustpark is een stadspark met een rijke historie. In de achttiende eeuw stond hier de inmiddels verdwenen villa van de Almelse fabrikantenfamilie Coster, precies op de plek waar de Weezebeek en de Almelse Aa zich bij elkaar voegen. Het park is nu volledig gerestaureerd naar ontwerp van een tekening uit 1772. Zo werd het Grand Canal, een klassieke waterpartij met aan weerszijden bomen hersteld en werd de muziekkoepeel gerenoveerd. Hier organiseert de activiteitencommissie Beeklustpark regelmatig concerten.

Het Beeklustpark en Galerie Groeneveld liggen niet direct aan de route, maar zijn wel de moeite waard. Het is respectievelijk ongeveer 7 en 15 minuten lopen vanaf de ingang van de begraafplaats.

www.beeklustpark.nl

Galerie Groeneveld

Landgoed Huize Groeneveld was ooit eens een K-I-station. De weilanden en het boerderijencomplex werden omgetoverd tot galerie en beeldentuin. De beeldentuin telt maar liefst drie hectare. Hier vergaap je je aan beelden van onder andere Jürgen Ebert, Annetje van Verseveld en Karel Gomes. Vaak levensgroot en van abstract tot figuratief. En regent het? De exposities in de galerie van eigenaresse Marie-Louise Kersbergen houden kunstliefhebbers uren zoet. Galerie & Skulpturenpark Groeneveld is geopend van woensdag tot en met zaterdag van 13.00 tot 17.00 uur en iedere 1ste zondag van de maand. Van Kerstmis tot Pasen is de galerie uitsluitend geopend na telefonische afspraak.

www.galerie-groeneveld.nl - Groeneveldsweg 8

Begraafplaats 't Groenedael

Begraafplaats 't Groenedael is de gemeentelijke begraafplaats van Almelo. De begraafplaats is aangelegd in 1873 en werd meerdere malen uitgebreid. De drie gebouwen aan de Wierdensestraat, in de stijl van de Amsterdamse school, werden begin 1900 gebouwd. Voor de tweede uitbreiding in 1927 tekende landschapsarchitect Leonard Springer. Hij ontwierp ook het park van het aangrenzende landhuis De Bellinckhof. De begraafplaats is omsloten door een gracht, die weer verbonden is met de Almelse Aa. Hiermee kan het waterpeil in de gracht op het gewenste niveau worden gehouden. De begraafplaats is genoemd naar de vroegere uitspanning 't Groenedael aan de Willem de Clercqstraat.

29

'Zittend en liggend paard'

De losse 'houtstammen' die samen een paard vormen, leidden vlak na de plaatsing van het kunstwerk in 2004 tot verontruste telefoontjes. Buurtbewoners vreesden dat het beeld kapot was. Het bronzen kunstwerk 'zittend en liggend paard' van Tom Claassen is gemaakt in opdracht van de Gemeente Almelo. De kunstenaar is bekend door dit soort grote dierfiguren, die hij in zeer vereenvoudigde vorm verbeeldt. Naast paarden maakte Claassen eerder bijvoorbeeld grote bronzen olifanten die bij het knooppunt Almere staan.

www.tomclaassen.com

30

Aalderinkssingel/Thorbeckelaan

Wanneer het heel hard regende in Almelo hadden de bewoners van de wijk Kerkelanden vaak wateroverlast. Het grondwaterpeil is hier relatief hoog. Door de recente aanleg van vijvers langs de Aalderinkssingel en de Thorbeckelaan wordt het waterpeil op een natuurlijke wijze verlaagd. Bij de aanleg zijn zoveel mogelijk bomen ingepast in de plannen, waardoor de buurt nu kan genieten van een aantrekkelijk parkje.

31

Station NS

Almelo is al lange tijd een belangrijk spoorwegknooppunt. Het eerste station werd in 1865 in gebruik genomen. Al in 1883 werd het gebouw vervangen door een nieuw stationsgebouw dat tot in de jaren zestig van de vorige eeuw heeft dienst gedaan. In 1964 kwam het derde stationsgebouw van Almelo gereed. De perrongebouwen en de overkapping uit 1907 bleven gehandhaafd. Opvallend aan het ontwerp is het grote dak van het stationsgebouw met oversteek naar het stationsplein en busstation. De uit gewapend beton gemaakte toren heeft een uurwerk met neon wijzers en uurtekens. Het dak wordt gedragen door een brede hoge balk die aan stationspleinzijde rust op een V-vormige kolom. Het gebouw is ontworpen door K. van der Gaast en J.H. Baas en is een gemeentelijk monument.

Twenthecentrum

Het monumentale Twenthe Centrum is een van de meest in het oog springende herinneringen aan de periode dat Almelo nog een belangrijke textielstad was. De uit 1915 stammende stoomspinnerij is een ontwerp van architect Arend G. Beltman (1869-1934). Hij liet zich hierbij inspireren door de in Engeland gangbare fabrieksbouw. Niet verwonderlijk, want er bestonden goede relaties tussen de Twentse textielfabrikanten en die in Engelse regio Lancashire. Het heeft een voor die tijd kenmerkende vorm van een blokken-doo's. De watertoren diende voor de opslag van bluswater en was verbonden met een sprinklerinstallatie. Dit om te zorgen dat het pand eenzelfde lot als de in 1914 afgebrande textielfabriek, die er voorheen op deze plek stond, bespaard zou blijven. In de jaren '70 sloot de textielfabriek zijn deuren en sindsdien is het pand twee keer verbouwd. Sinds de laatste verbouwing in 2011 is het een multifunctioneel bedrijfspand.

Kijk voor meer
informatie over
Almelo op:
www.uitinalmelo.nl

OF DOWNLOAD DE GRATIS
UIT IN ALMELO APP

@lmelo
altijd wat te doen!

DOWNLOAD NU GRATIS

In dezelfde serie te verkrijgen:

1

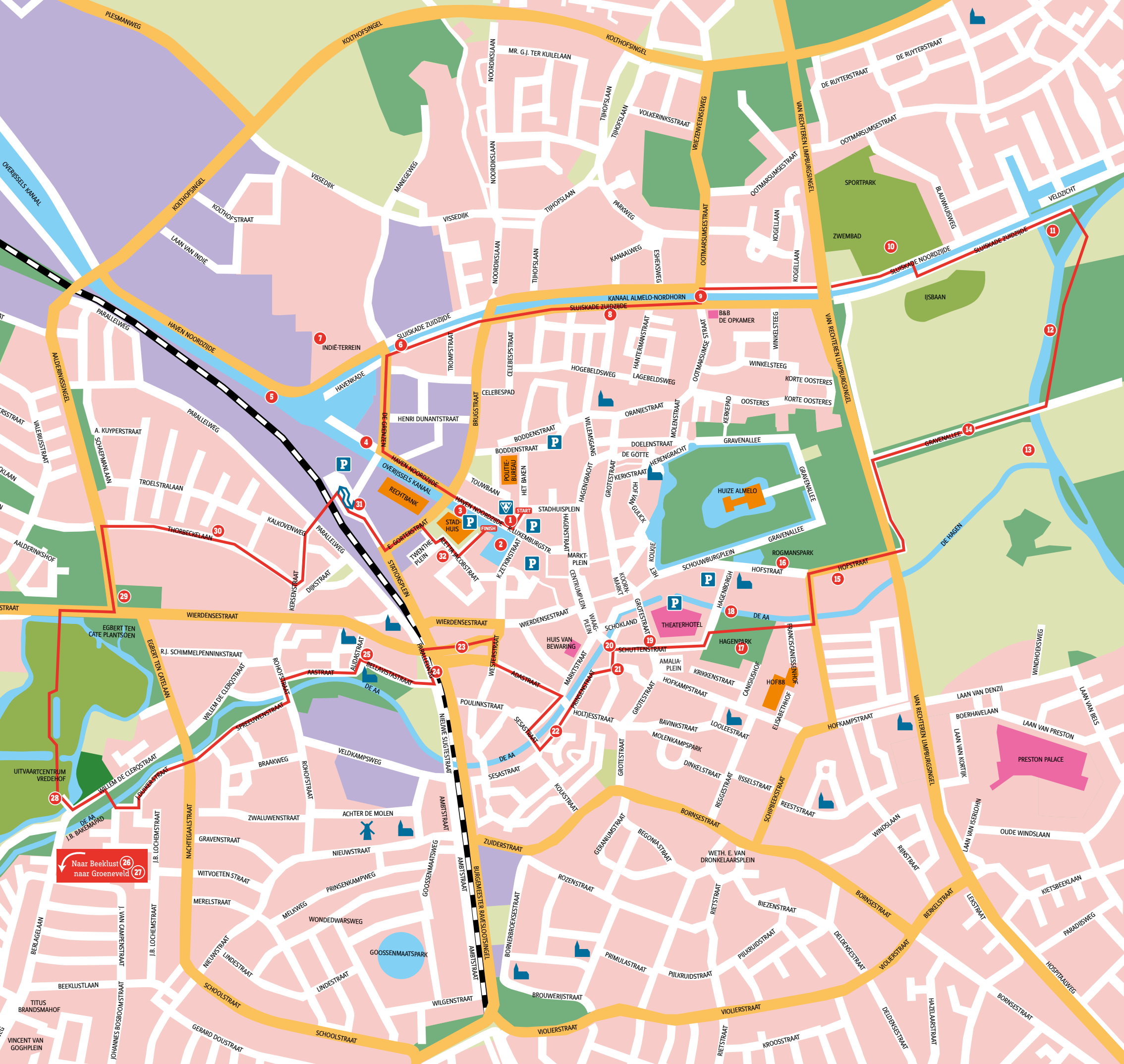
Kunstroute:
een wandelroute langs
inspirerende, opmerkelijke
en uitdagende kunstobjecten.

2

Erfgoedroute:
een wandeling langs een
selectie van interessante
panden en plekken in
en om de Almelse binnenstad.

Deze wandelroute is een uitgave van Stichting Almelo Promotie en is tot stand gekomen in samenwerking met de gemeente Almelo en Waterschap Vechtstromen. Vormgeving: Kracht Concept en Creatie.

Naar Beeklust 26
naar Groeneveld 27